

PERCEPȚIA STĂRII DE FERICIRE LA DIFERITE CATEGORII DE VÂRSTĂ

PERCEPTION OF HAPPINESS IN DIFFERENT AGE CATEGORIES

Galina PRAVIȚCHI, dr., lect.univ., Universitatea de Stat din Moldova

ORCID ID: 0000-0003-0838-1218

Mihaela PRIȚUN, student, Universitatea de Stat din Moldova

ORCID ID: 0000-0002-2094-4450

Rezumat: *Fericirea reprezintă o stare de bine care îi generează omului emoții și trăiri pozitive. Aceste stări apar în urma activităților realizate cu succes, în atingerea obiectivelor și satisfacerea propriilor necesități. La baza constituirii stării de fericire contribuie o mulțime de factori precum satisfacția de viață, nivelul de trai, guvernarea, nivelul de dezvoltare a țării ș.a. Starea de fericire fiind ca o condiție ce însoțește activitatea umană, se manifestă în mod diferit la anumite categorii de vârstă, în funcție de nevoile caracteristice fiecărei categorii de vârstă.*

Cuvinte cheie: *fericire, satisfacție de viață, bunăstare, societate.*

Abstract: *Happiness represents a state of well-being that generates positive emotions and experiences for a person. These states appear as a result of successful activities, in achieving goals and satisfying one's own needs. A lot of factors such as life satisfaction, standard of living, governance, the level of development of the country, etc., contribute to the constitution of the state of happiness. Being a state of happiness as a condition that accompanies human activity, it manifests itself differently in certain age categories, depending on the needs characteristic of each age category.*

Keywords: *happiness, life satisfaction, well-being, society.*

Introducere

Cu cât avem mai mult timp liber și mai mulți bani, cu atât ne dorim mai mult paradisul. Dacă le ceri germanilor să numească noțiunile care îi fascinează cel mai mult, atunci fericirea, dragostea și prietenia vor fi pe primul loc.

Dorința de fericire capătă o dimensiune aproape religioasă. Șapte din zece germani sunt de acord că sensul vieții constă în a fi fericit și a te bucura cât mai mult. Numărul celor mulțumiți nu este în prezent mai mare decât acum 50 de ani, deși veniturile au crescut enorm de atunci. Viața ne oferă astăzi mult mai mult decât în trecut. Ceea ce înainte era considerat un lux poate fi cumpărat azi de aproape oricine. Bunăstarea a devenit normală în viața societăților bogate ale Europei centrale. Dar bunăstarea nu a adus automat și bucuria de a trăi.

Cei mai fericiți europeni locuiesc în Elveția și acest fapt nu se datorează doar peisajelor frumoase. Economistii Alois Stutzer și Bruno Frey, au descoperit că un factor important pentru fericirea elvețienilor este modul în care conviețuiesc. În Elveția există mai multe sisteme politice, pentru că deciziile finale nu sunt luate la Berna, ci în cele 26 de cantoane. Cantoanele utilizează instrumentele democrtției directe: prin referendum și prin vot, cetățenii pot să schimbe constituția, să emită ori să aprobe legi și să controleze bugetul statului. Posibilitatea de a influența deciziile politice aduce mai multă fericire decât situația contului bancar. Acolo unde există structuri sociale puternice, oamenii sunt mai fericiți [1].

P. Ekman, cunoscut psiholog american, fost profesor al University California San Francisco, renumit pentru lucrările sale privind expresiile faciale, definește fericirea ca *starea în care omul se simte bine și care îi generează emoții și trăiri pozitive* [2].

R. Veennhoven, șeful bazei de date modiale a fericirii, definește aceasta ca fiind *gradul în care individul evaluează starea generală a vieții sale ca fiind pozitivă*. Majoritatea oamenilor asociază fericirea cu satisfacția de viață și condițiile ei. Toate conceptele existente de fericire, cu toate diferențele lor, se bazează pe satisfacerea nevoilor sau pe evaluarea posibilității atingerii scopului. Astfel cu cât este mai mare nemulțumirea generală față de viață, cu atât mai mare va fi starea de fericire ca compensație la satisfacerea nevoilor. În consecință, fericirea este definită ca o condiție care însoțește activitatea umană, dacă abilitățile individuale corespund abilităților cerute pentru a desfășura această activitate. Nivelul fericirii umane depinde mai degrabă nu de bunăstarea obiectivă ci de bunăstarea subiectivă [3].

Bunăstarea subiectivă desemnează modul cum își evaluează oamenii propria viață și include variabile precum *satisfația de viață și satisfația maritală, lipsa depresiei și anxietății și stările de spirit sau emoțiile pozitive*. Practic, bunăstarea subiectivă se suprapune în mare parte peste conceptul de calitate subiectivă a vieții, aceasta mai fiind cunoscută și sub denumirea de bunăstare hedonică, care poate fi definită ca ansamblul evaluărilor plăcerilor, efectuate de către propria persoană, cu privire la evenimente trecute sau prezente [3].

Fericirea este strâns legată de două concepte concurente, prezente încă din perioada clasicismului grec: *hedonismul* și *eudainismul*. Primul concept, hedonismul, este legat de fericire ca plăcere. Din punct de vedere al tradiției hedoniste, starea de bine exprimă trăirea unui nivel înalt de sentimente și emoții pozitive, a unui nivel scăzut de afecte negative și a unui grad sporit de satisfacție de propria viață [4].

Fericirea eudaimonică este centrată pe trăirea unei vieți bune sau vieți cu semnificație și sens, care presupune să îți cunoști cele mai bune calități și să te lași absorbit de practica acestora (Gallagher, 2014). Acest tip de fericire este văzut ca menținerea unei congruențe între tine însuși și ceea ce faci în propria viață, persistând și un echilibru între emoțiile pozitive și cele negative [5].

Guvernarea este unul dintre factorii fericirii. În țările mai puțin dezvoltate, unde fiecare dolar în plus poate fi un adevărat câștig, situația este alta. De la națiuni sărace ca Republica Moldova și până la cele mai bogate dintre țările în curs de dezvoltare, cum ar fi Coreea de Sud, curba mulțumirii crește puternic. Pentru o familie nevoiașă, o creștere oricât de mică a veniturilor poate însemna o îmbunătățire substanțială a vieții [1 p. 221-223].

Ținând cont de multitudinea de factori care influențează starea de fericire și satisfacția de viață, în acest studiu s-a analizat starea de fericire la diferite categorii de vârstă. Cu toate că fericirea se manifestă diferit la fiecare categorie, oamenii pot fi fericiți în aproape orice situație, iar bucuria de a trăi nu depinde de ce vârstă ai.

Metodologia cercetării

Scopul cercetării constă în identificarea stării de fericire la diferite categorii de vârstă.

Eșantionul cercetării este reprezentat de persoanele cuprinse între vârsta de 14-90 de ani, cu reședință obișnuită în Republica Moldova, divizate în 4 categorii de vârstă: adolescenți (14-24 ani) în număr de 886, tineri (25-35 ani) – 1528, maturi (36-64 ani)- 5047 și bătrâni (65-90 ani) în număr de 2583. În cercetarea dată, categoria de vârstă cu cel mai mare număr de persoane chestionate este maturitatea, constituind 50,2 % din eșantion, bătrânețea reprezintă 25,7%, cu un procent de 15,2 sunt tinerii, iar adolescenții – 8,8%. Subiecții incluși în cercetare sunt participanți la studiul „Generații și Gen”, primul și cel mai complex studiu demografic longitudinal care monitorizează schimbările demografice ce au loc în Republica Moldova. Acesta este un studiu global, desfășurat până în prezent în peste 24 de țări și este parte a programului internațional coordonat de Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE) și Institutul Interdisciplinar de Demografie din Olanda (NIDI). În Republica Moldova, GGS a fost realizat la solicitarea Guvernului Republicii Moldova, fiind parte a Programului global Generații și Gen (GGP) și este

implementat de către Fondul Națiunilor Unite pentru Populație, în parteneriat cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Biroul Național de Statistică și Institutul Interdisciplinar de Demografie din Olanda.

În vederea scopului propus, s-a elaborat următoarea **ipoteză**:

II. Există diferențe de manifestare a stării de fericire la diferite categorii de vârstă.

Pentru a verifica ipoteza demersului științific propus, a fost realizată o cercetare cu caracter constatativ. În vederea determinării diferențelor de manifestare a percepției stării de fericire la diferite categorii de vârstă au fost folosite datele din cadrul studiului „Generații și Gen” în care se măsoară starea de fericire a respondenților prin intermediul unor scale de autoevaluare.

Rezultate și discuții

Rezultatele obținute privind manifestarea stării de fericire la subiecții cercetării sunt prezentate în tabelul ce urmează.

Tab.1. Manifestarea stării de fericire la subiecții cercetării (valori medii)

Categoria de vârstă	Nr.	Media	Abaterea standard
Adolescența	880	8,83	1,382
Tineretea	1524	8,51	1,593
Maturitatea	5012	7,80	1,975
Bătrânețea	2563	7,26	2,111

Analizând rezultatele din tabelul de mai sus, cu privire la manifestarea stării de fericire evidențiem cele mai mari scoruri medii pentru subiecții adolescenți ($m=8,83$) și cele mai mici scoruri medii pentru subiecții care se află la vârsta bătrâneții ($m=7,26$).

Conform datelor obținute, observăm că odată cu înaintarea în vârstă scade starea de fericire. Adolescenții sunt mai fericiți comparativ cu subiecții care se află la vârsta bătrâneții. Totodată s-a observat că diferența de medii dintre categoria de vârstă adolescența și tineretea este una foarte mică, tinerii având o medie de 8,51. Diferența mai mare de medie, ceea ce semnifică scăderea stării de fericire se accentuează odată cu maturitatea.

Explicația rezultatelor obținute se bazează pe faptul că starea de fericire se obține prin satisfacerea anumitor nevoi sau atingerea obiectivelor. Fiind adolescent, obiectivele propuse sunt mai simple comparativ cu cele din perioada maturității astfel și șansele ca acele nevoi/obiective să fie realizabile într-un timp mai scurt și respectiv crește satisfacția de viață. Totodată cele mai multe obiective sunt de fapt atinse la vârsta adolescenței și tineretei, ca dezvoltarea profesională, familie, copii etc. Odată cu înaintarea în vârstă scade și atingerea anumitor obiective din cauza mai

multor factori, cum ar fi prea multe responsabilități, lipsă de timp , mai puține abilități și capacități. Tot din datele obținute s-a observat că bătrânii sunt cei mai puțin satisfăcuți de viață, din cauza multor necesități și obiective care nu au fost realizate până la perioada bătrâneții. Totodată aceasta este perioada când bătrânii devin pensionari și au un număr mai redus de ocupații. Prin urmare, activitățile în care este implicată persoana contribuie la perceperea stării de fericire.

Pentru a confirma diferențele de manifestare a stării de fericire la fiecare categorie de vârstă s-a utilizat ca metodă statistică analiza de varianță ANOVA, datele obținute fiind prezentate în următorul tabel.

Tab.2. Semnificația diferențelor intergrupale pentru starea de fericire

Starea de fericire	Df	F	p
	3	218,81	,000

Investigația statistică realizată a permis identificarea unor diferențe semnificative în manifestarea stării de fericire în funcție de criteriul de vârstă ($F=218,8$; $p=0,000$) cu valori mai mari pentru subiecții ce se află în perioada adolescenței. Rezultatele investigației sugerează faptul că odată cu înaintarea în vârstă scade și starea de fericire. Potrivit datelor bătrânii sunt cei mai nefericiți din țară, pentru că odată cu înaintarea în vârstă persoanele își pierd pofta de viață, se opresc în dezvoltare, plus că nu au aceleași resurse sociale și materiale precum un adolescent sau un tânăr.

Concluzii

- În literatura de specialitate starea de fericire este definită ca o condiție ce însoțește activitatea umană manifestându-se în mod diferit la diferite categorii de vârstă, în funcție de nevoile caracteristice fiecărei etape de vârstă.
- Rezultatele obținute în urma aplicării metodelor specifice de cercetare cu privire la starea de fericire la diferite categorii de vârstă evidențiază faptul că odată cu înaintarea în vârstă scade satisfacția de viață și starea de fericire.
- Datele experimentale demonstrează elocvent confirmarea ipotezei lansate în cadrul cercetării experimentale, conform căreia există diferențe de manifestare a stării de fericire la diferite categorii de vârstă.

Referințe:

1. STEFAN, K. *Formula fericirii*. București: Humanitas, 2008. 255 p. ISBN 978-973-50-2206-8
2. LUNGU, C. *Fericirea ca stare de spirit. Starea de bine a copiilor din școală la debutul în clasă pregătitoare*. Disponibil: https://www.concursurilecomper.ro/download/revista_inv_preuniv/2016/martie/23-LunguCristina-Studiu-Starea_de_bine_a_elevilor_in_mediul_scolar.pdf.

3. СМОЛЕВА Е.О. *Факторы счастья удовлетворенности жизнью населения региона: социологический аспект*. In: Проблемы развития территории. Социологические науки. Вологодский научный центр Российской академии наук. 2016. № 6 (86). с. 76-93.
4. BĂLȚESCU, S. *Abordări psihosociale ale satisfacției și fericirii*. In: Calitatea vieții. Revistă de politici sociale. București: Editura Academiei Române. XIV., nr. 2, 2003. p. 251-262.
5. TURCHINĂ, T. *Psihologia sănătății*. Suport de curs. Chișinău: CEP USM, 2015. 164 p. ISBN 978-9975-71-741-0.